

territorial communities is indicated. It is noted that the practical implementation of legislative norms in the area of decentralization, the formation of united territorial communities and their increase, which occurs in parallel with the development of metropolitan areas in Ukraine, requires research and development of practical proposals for the achievement of efficiency in the cooperation of united territorial communities with agglomeration cities. As the implementation of social and infrastructure projects takes place in conditions of limited budget and credit financing, additional investments can be made through the use of public-private partnership mechanisms. It is revealed that public-private partnership projects implemented at the local level with participation of local self-government bodies are more promising, since there is no need to approve such projects with other state bodies, which could potentially promote the development of public-private partnership in the field of local municipality. In view of these circumstances, it would be advisable to provide for legislation, in addition to models of cooperation between territorial communities and public-private partnerships, an option that would involve attracting private investors for the development of peripheral depressed territories of metropolitan areas on the border with other territorial communities (villages, settlements, etc.), to stimulate in such areas not chaotic building residential neighborhoods, but the creation of technology parks, objects of logistic and transport infrastructure (bus stations, intercepting park onshore sites, warehouses, etc.). Consequently, the existing legal mechanisms for the interaction of agglomerations and united territorial communities through voluntary association of communities should regulate the legal status of the metropolitan area and add economic instruments as a system of treaties that could be concluded simultaneously between several territorial communities, so and would involve the involvement of private investors in this interaction.

Key words: urban-agglomerations, united territorial communities, cooperation of territorial communities, public-private partnership, models of cooperation of territorial communities.

Постановка проблеми. Метою статті є дослідження взаємодії об'єднаних територіальних громад, створюваних у процесі децентралізації, і громад міст-агломерацій, що мають значний потенціал розвитку, але не наділені чітким правовим статусом, і можливості використання в цьому процесі взаємодії чинних правових механізмів державно-приватного партнерства (ДПП). Реалізація проектів, що становлять громадський інтерес, може бути водночас економічно вигідною і відкривати шлях до подальших змін: оновлення інфраструктури, відкриття сучасних енергоощадних і наукоємних виробництв у передмістях, покращення соціального клімату і збільшення зайнятості населення. Однак така співпраця вимагає чітких і зрозумілих правових механізмів реалізації правових норм, що унеможливають корупцію і бюрократію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Державно-приватне партнерство було предметом дослідження вітчизняних науковців, зокрема М. Вілісова [2], П. Шилепницького [17], Ю. Залозної [8], І. Островського [10] та ін.

Закордонні дослідники акцентують увагу як на позитивних, так і на негативних аспектах ДПП [18]. Водночас у науковій літературі недостатньо висвітлені питання використання механізмів ДПП у взаємодії об'єднаної територіальної громади (ОТГ) і міст-агломерацій.

Метою статті є визначено дослідження механізму співпраці та розвитку ОТГ та міста-метрополії на основі ДПП і надання практичних рекомендацій у цій сфері.

Виклад основного матеріалу. Практична реалізація законодавчих норм у сфері децентралізації, становлення ОТГ і збільшення їх кількості, що відбувається паралельно з розвитком міст-агломерацій в Україні, потребує наукових досліджень і вироблення практичних пропозицій щодо досягнення ефективності у співпраці ОТГ із містами-агломераціями. Оскільки ж реалізація соціальних та інфраструктурних проектів відбувається в умовах обмеженості як бюджетного, так і кредитного фінансування, залучення додаткових інвестицій можливе через використання механізмів (ДПП).

Базовим нормативним актом, що визначає механізми ДПП, є Закон України «Про державно-приватне партнерство» («Закон про ДПП») від 1 липня 2010 року № 2404-VI [6], щодо якого є обґрунтовані зауваження в частині необхідності системного вдосконалення нормативного регулювання сфери ДПП, оскільки її поточний стан характеризується фрагментарністю

норм (через брак єдиних процедур реалізації проектів) і відсутністю інституційної бази (немає суб'єкта, відповідального за розгляд і схвалення проектних пропозицій щодо ДПП і концесій) [15, с. 57].

Підзаконні нормативні акти, що регламентують інструментарій ДПП, представлені:

1) Постановою Кабінету Міністрів України від 11.04.2011 р. № 384 «Деякі питання організації здійснення державно-приватного партнерства» [11];

2) Постановою Кабінету Міністрів України від 26.04.2017 р. № 298 «Про затвердження Порядку заміни приватного партнера за договором, укладеним у рамках державно-приватного партнерства» [13];

3) Постановою Кабінету Міністрів України від 09.02.2011 р. №81 «Про затвердження Порядку надання приватним партнером державному партнеру інформації про виконання договору, укладеного в рамках державно-приватного партнерства» [12];

4) Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 27.02.2012 № 255 «Деякі питання проведення аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства» [9].

Утім, ці нормативні акти, більшість із яких була прийнята ще до старту реформи децентралізації, не повною мірою відповідають вимогам часу.

Наприклад, в абзаці 2 ч. 1 ст. 1 Закону про ДПП передбачається можливість реалізації проектів ДПП кількома приватними партнерами, але з норм Закону випливає, що орган місцевого самоврядування як державний партнер може бути лише один, а отже, кілька суміжних ОТГ реалізувати проекти ДПП у межах правового поля не зможуть.

3-поміж інших проблем реалізації проектів ДПП (особливо тих, що реалізуються на державному рівні) в науково-практичній літературі виділяють труднощі з отриманням дозвільних документів і погоджень проекту ДПП, складність у переоформленні на приватного партнера права користування земельною ділянкою, на якій розташований об'єкт ДПП; недостатню фахову підготовку посадових осіб, які займаються питаннями ДПП, низький рівень їхньої мотивації, складність практичної реалізації гарантій, що надаються державним партнером для цілей реалізації проекту ДПП.

Із цього випливає висновок, що проекти ДПП, що реалізуються на місцевому рівні за участю органів місцевого самоврядування, є більш перспективними, адже відсутня необхідність погодження таких проектів з іншими державними органами, що потенційно може сприяти розвитку ДПП саме в царині місцевого самоврядування.

Найбільш успішними проектами ДПП у зарубіжних країнах на місцевому рівні є проекти водопостачання та водовідведення (Чилі; Вірменія), управління твердими побутовими відходами (Канада), будівництво житла (Польща; Великобританія), вуличне освітлення (Великобританія). В Україні найбільш успішними проектами ДПП станом на 2017 р. є проекти у сфері виробництва та постачання теплової енергії (м. Малин, Житомирська обл.; м. Остер, Чернігівська обл.; Україна) [3, с. 7–8].

Альтернативою ДПП у справі взаємодії територіальних громад, зокрема ОТГ, є модель співробітництва територіальних громад, що регламентується Законом України «Про співробітництво територіальних громад» від 17 червня 2014 року № 1508-VII [7] та іншими нормативно-правовими актами, але ця модель, на нашу думку, обмежується лише співробітництвом самих громад і не передбачає залучення для співфінансування проектів коштів приватних інвесторів [4, с. 80–82].

З урахуванням цих обставин видається доцільним передбачити законодавчо, окрім моделей співробітництва територіальних громад та державно-приватного партнерства, і третій варіант, що полягав би в залученні приватних інвесторів для розвитку периферійних депресивних територій міст-агломерацій на межі з іншими територіальними громадами (сіл, селищ

тощо), щоб стимулювати в таких місцевостях не хаотичну забудову житловими кварталами, а створення технопарків, об'єктів логістичної та транспортної інфраструктури (автовокзалів, перехоплювальних паркувальних майданчиків, складів тощо).

Пожвавлення економічної і соціальної активності на межі великих міст дозволить полегшити проблеми перевантаженості центру міст-агломерацій, зменшити ранковий і вечірній трафік із районів області в місто-агломерацію, покращить соціальні та трудові умови для населення периферійних районів, зокрема за рахунок створення нових робочих місць.

Організаційно такі зміни можна було б запровадити як у вигляді окремого закону, так і шляхом виділення окремого розділу в законопроектах про статус міст-агломерацій. Відтак спектр можливостей та обмежень моделей (схем) співробітництва й партнерства (взаємодії) територіальних громад можна проілюструвати в таблиці.

Законодавець усвідомлював наявність проблеми взаємодії новостворюваних ОТГ і міст-агломерацій. Саме тому, хоча і з деяким запізненням, було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо добровільного приєднання територіальних громад» від 9 лютого 2017 року № 1851-VIII [5], що врегулював питання добровільного приєднання суміжних громад до вже створених ОТГ за принципом «олійної плями». Однак у ситуації, коли не йдеться про приєднання, а лише про співпрацю громад із необхідністю залучити інвесторів, у законодавчому регулюванні існують пробіли.

Попри те, що сьогодні законодавче регулювання міст-агломерацій поки що представлено лише концепціями і законопроектами, Верховна Рада України продовжує роботу із законодавчого забезпечення врегулювання взаємодії територіальних громад, а саме: в першому читанні прийнятий Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» № 6403 від 21.04.2017 [14], положення якого спрямовані зокрема, на:

- 1) введення нового виду документації з просторового планування на місцевому рівні – плану об'єднаної територіальної громади;
- 2) розширення повноважень органів місцевого самоврядування шляхом уведення місцевих правил регулювання забудови, що встановлюють порядок регулювання забудови й іншого використання територій та об'єктів у населених пунктах, на територіях ОТГ;
- 3) забезпечення доступу інвесторів і громадськості до документації з просторового планування через Державний реєстр документації з просторового планування на регіональному та місцевому рівнях на відповідному офіційному веб-сайті;
- 4) забезпечення належної забудови земельних ділянок відповідно до затверджених детальних планів території та проектів забудови територій;
- 5) подолання наявної ситуації, що дає змогу місцевим органам самоврядування розробляти та затверджувати детальні плани територій у супереч генеральним планам населених пунктів, що в подальшому призводить до правових суперечок під час будівництва окремих об'єктів.

Очевидно, що впорядкування взаємодії громад у сфері містобудування може бути першим кроком до подальшої економічної і соціальної співпраці.

Висновки і пропозиції подальших розвідок у цьому напрямі. Усунення прогалин у законодавчому регулюванні взаємодії міст-агломерацій і суміжних ОТГ на нинішньому етапі реформи децентралізації дозволить уникнути значних складностей у майбутньому.

Особлива роль міст-агломерацій в економічному і соціальному розвитку держави, наявне де-факто взаємопроникнення міста-агломерації, міст-супутників і суміжних громад не дозволяє просто «замкнути» міста-агломерації в кільці ОТГ без перспектив як фізичного розширення меж міст-агломерацій, так і стабільного та спланованого оновлення їх інфраструктурного потенціалу.

Таблиця 1

Перелік моделей територіальних громад

Ознаки моделі взаємодії	Модель 1. Державно-приватне партнерство	Модель 2. Співробітництво територіальних громад	Модель 3. Взаємодія ОТГ і міст-агломерацій
1	2	3	4
Сторони (партнери) взаємодії громад	Сторона 1 – державний партнер, зокрема територіальна громада; Сторона 2 – приватний партнер	Дві або більше територіальних громад	Сторона 1 – одна чи більше територіальна громада, зокрема. ОТГ; Сторона 2 – територіальна громада міста-агломерації.
Сфери застосування взаємодії громад	<ul style="list-style-type: none"> - пошук, розвідка родовищ корисних копалин та їх видобування, крім таких, що здійснюються на умовах угоди про розподіл продукції; - виробництво, транспортування і постачання тепла та розподіл і постачання природного газу; - будівництво та/або експлуатація автострад, доріг, залізниць, мостів, тунелів і метрополітенів тощо; - машинобудування; - збір, очищення та розподілення води; - охорона здоров'я; - туризм, відпочинок, рекреація, культура та спорт; - забезпечення; - надання соціальних послуг, управління соціальною установою, закладом функціонування зрошувальних і осушувальних систем; - поводження з відходами, крім збирання та перевезення; - виробництво, розподілення та постачання електричної енергії; - управління нерухомістю; - виробництво та впровадження енергозберігальних технологій тощо; 	Здійснення на договірних засадах відносин із метою забезпечення соціально-економічного, культурного розвитку території, підвищення якості надання послуг населенню	Реалізація на місцевому рівні на договірних засадах, із залученням приватних інвесторів, інфраструктурних, транспортних та освітніх проєктів із метою розвитку периферійних територій міст-агломерацій та суміжних громад

Закінчення таблиці 1

1	2	3	4
<p>Способи взаємодії</p>	<p>Укладення в межах ДПП договорів про: - концесію; - управління майном (виключно за умови передбачення в договорі, укладеному в рамках державно-приватного партнерства, інвестиційних зобов'язань приватного партнера); - спільну діяльність.</p>	<p>1) делегування одному із суб'єктів співробітництва іншими суб'єктами одного чи кількох завдань із передачею ресурсів; 2) реалізації спільних проектів; 3) спільного фінансування (утримання) підприємств, установ та організацій комунальної форми власності - інфраструктурних об'єктів; 4) утворення спільних комунальних підприємств, установ та організацій - спільних інфраструктурних об'єктів; 5) утворення спільного органу управління для спільного виконання визначених законом повноважень.</p>	<p>Укладання договорів із залученням приватних інвесторів щодо створення та експлуатації в периферійних районах міст-агломерації: - об'єктів транспортної інфраструктури для мешканців як міста, так і суміжних громад (автостанцій, вокзалів, перехоплювальних паркувальних майданчиків); - наукоємних та інноваційних підприємств (технопарків, дослідних агропромислових підприємств, теплиць тощо); - об'єктів логістичної та торговельної інфраструктури (логістичних центрів, торговельних та виставкових комплексів); - об'єктів соціальної та спортивної інфраструктури (створення спортивних баз, лікувальних закладів, винесення за межі міст пенітенціарних закладів тощо).</p>
<p>Доступність інформації про взаємодію</p>	<p>Реєстр договорів про ДПП відсутній, на сайті Міністерства економічного розвитку і торгівлі України наявні статистичні дані щодо договорів ДПП та карта договорів [1]</p>	<p>Загальнодоступний Реєстр договорів про співробітництво територіальних громад ведеється на сайті Міністерства регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України [16]</p>	<p>Створення окремого реєстру на місцевому рівні з інтеграцією його даних з кадастровими картами і містобудівними реєстрами учасників взаємодії (міст-агломерацій та суміжних громад)</p>

Отже, до наявних правових механізмів взаємодії міст-агломерацій та ОТГ шляхом добровільного приєднання громад за принципом «олійної плями» варто регламентувати правовий статус міста-агломерації, а також додати економічний інструментарій у вигляді системи договорів, що могли б укладатися як одночасно між кількома територіальними громадами, так і передбачали б залучення до цієї взаємодії приватних інвесторів.

Список використаних джерел:

1. Адміністративно-територіальні одиниці України (22.01.2019). Департамент розвитку підприємництва та регуляторної політики. URL : <http://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=62a9b6fb-27ff-462a-b351-eeeadfb26b6f&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini>.
2. Вилицов М.В. Государственно-частное партнерство: политико-правовой аспект. *Власть*. 2014. № 7. С. 14.
3. Державно-приватне партнерство як механізм реалізації нової регіональної політики: можливості застосування та практичні аспекти підготовки і впровадження інвестиційних проєктів. URL : http://rdpa.regionet.org.ua/images/129/PPP_report_U-LEAD_30_10_2017.pdf. С. 7–8.
4. Дроздов Д.В. Актуальний стан співробітництва територіальних громад в Україні, його проблеми і перспективи: Державне управління в Україні: виклики та перспективи : *Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції*. м. Запоріжжя, 11-12 травня 2018 р. Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2018. С. 80–82.
5. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо добровільного приєднання територіальних громад» від 9 лютого 2017 року № 1851-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1851-viii>.
6. Закон України «Про державно-приватне партнерство» від 1 липня 2010 року № 2404-VI. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2404-17/ed20120803>.
7. Закон України «Про співробітництво територіальних громад» від 17 червня 2014 року № 1508-VII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-1>.
8. Залознова Ю.С., Бутенко Н.В., Петрова І.П. Публічно-приватне партнерство в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку. *Економічний вісник Донбасу*. 2016. № 2(44). С. 21–28.
9. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 27.02.2012 № 255 «Деякі питання проведення аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0399-12>.
10. Островський І.А. Державно-приватне партнерство як чинник регіонального розвитку. *Коммунальное хозяйство городов : научно-технич. сборник*. 2010. № 94. С. 157–161.
11. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.04.2011 р. № 384 «Деякі питання організації здійснення державно-приватного партнерства». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/384-2011-%D0%BF>.
12. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.02.2011 р. № 81 «Про затвердження Порядку надання приватним партнером державному партнеру інформації про виконання договору, укладеного в рамках державно-приватного партнерства». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/81-2011-%D0%BF>.
13. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2017 р. № 298 «Про затвердження Порядку заміни приватного партнера за договором, укладеним у рамках державно-приватного партнерства». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/298-2017-%D0%BF>.
14. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» № 6403 від 21.04.2017 року. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webpro4_1?pf3511=61676.
15. Реалізація проєктів державно-приватного партнерства в Україні. ДПП як механізм ефективної співпраці між державою та приватними партнерами у галузі інфраструктури :

практ. посіб. Київ, жовтень 2017. URL : <https://mtu.gov.ua/files/Посібник%20Реалізація%20ДПП%20в%20Україні.pdf>. С. 57.

16. Реєстр договорів про співробітництво територіальних громад (станом на 21.02.2019). URL : <http://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/regional-dev/rozvytok-mistsevoho-samo-vryaduvannya/rejestr/>.

17. Шилепницький П.І. Державно-приватне партнерство: за і проти. *Економічні науки. Серія «Економіка та менеджмент»* : зб. наук. пр. ; ЛНТУ. Вип. 7(26). Ч. 3. Луцьк, 2010. С. 357–368.

18. Romero Maria Jose. What lies beneath? A critical assessment of PPPs and their impact on sustainable development. URL : <http://www.eurodad.org/files/pdf/1546450-what-lies-beneath-a-critical-assessment-of-ppps-and-their-impact-on-sustainable-development-1450105297.pdf>: Eurodad.p. 5.

References:

1. Administratyvno-terytorial'ni odyntsi Ukrainy (22.01.2019). Departament rozvytku pidpryyemnytstva tarehulyatornoyi polityky: [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <http://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=62a9b6fb-27ff-462a-b351-eeeadfb26b6f&title=StanZdiisnenniaDppvUkraini>.

2. Vilisov M.V. Gosudarstvenno-chastnoe partnerstvo: politiko-pravovoy aspekt // *Vlast*. 2014. # 7. S. 14.

3. Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak mekhanizm realizatsiyi novoyi rehional'noyi polityky: mozhlyvosti zastosuvannya ta praktychni aspekty pidhotovky i vprovadzhennya investytsiynykh proektiv. [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: http://rdpa.regionet.org.ua/images/129/PPP_report_U-LEAD_30_10_2017.pdf. S. 7–8.

4. Drozdov D.V. Aktual'nyy stan spivrobotnytstva terytorial'nykh hromad v Ukraini, yoho problemy i perspektyvy: Derzhavne upravlinnya v Ukraini: vyklyky ta perspektyvy: Materialy vseukrayins'koyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi, m. Zaporizhzhya, 11-12 travnya 2018 r. Zaporizhzhya: Klasychnyy pryvatnyy universytet, 2018. S. 80–82.

5. Zakon Ukrainy «Pro vnesennya zmin do deyakykh zakoniv Ukrainy shchodo dobrovil'noho pryednannya terytorial'nykh hromad» vid 9 lyutoho 2017 roku # 1851-VIII [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1851-viii>.

6. Zakon Ukrainy «Pro derzhavno-pryvatne partnerstvo» vid 1 lypnya 2010 roku # 2404-VI [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2404-17/ed20120803>.

7. Zakon Ukrainy «Pro spivrobotnytstvo terytorial'nykh hromad» vid 17 chervnya 2014 roku # 1508-VII [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-1>.

8. Nakaz Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy vid 27.02.2012 # 255 «Deyaki pytannya provedennya analizu efektyvnosti zdiysnennya derzhavno-pryvatnoho partnerstva» [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0399-12>.

9. Ostrovs'kyi I. A. Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak chynnyk rehional'noho rozvytku // *Kommunal'noe khozyaystvo horodov : nauchno-tekhnych. sbornyk*. 2010. # 94. S. 157–161.

10. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11.04.2011 r. # 384 «Deyaki pytannya orhanizatsiyi zdiysnennya derzhavno-pryvatnoho partnerstva» [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/384-2011-%D0%BF>.

11. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 26.04.2017 r. # 298 «Pro zatverdzhennya Poryadku zaminy pryvatnoho partnera za dohovorem, ukladenym u ramkakh derzhavno-pryvatnoho partnerstva» [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/298-2017-%D0%BF>.

12. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 09.02.2011 r. # 81 «Pro zatverdzhennya Poryadku nadannya pryvatnym partnerom derzhavnomu partneru informatsiyi pro vykonannya dohovoru, ukladenoho v ramkakh derzhavno-pryvatnoho partnerstva» [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/81-2011-%D0%BF>.

13. Proekt Zakonu pro vnesennya zmin do Zakonu Ukrainy «Pro rehulyuvannya mistobudivnoyi diyal'nosti» # 6403 vid 21.04.2017 roku [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webpro4_1?pf3511=61676.

14. Zaloznova Yu.S., Butenko N.V., Petrova I.P. Publichno-pryvatne partnerstvo v Ukraini: stan, problemy ta perspektyvy rozvytku // Ekonomichnyy visnyk Donbasu. 2016. # 2 (44). S. 21–28.

15. Realizatsiya proektiv derzhavno-pryvatnoho partnerstva v Ukraini. DPP yak mekhanizm efektyvnoyi spivpratsi mizh derzhavoyu ta pryvatnyimi partneramy u haluzi infrastruktury: prakt. posib. Kyiv, zhovten' 2017. [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <https://mtu.gov.ua/files/Posibnyk%20Realizatsiya%20DPP%20v%20Ukrayini.pdf>. S. 57.

16. Reyster dohovoriv pro spivrobotnytstvo terytorial'nykh hromad (stanom na 21.02.2019) [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <http://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/regional-dev/rozvytok-mistsevoho-samovryaduvannya/reyster/>.

17. Shylepnyts'kyi P.I. Derzhavno-pryvatne partnerstvo: za i proty // Ekonomichni nauky. Seriya “Ekonomika ta menedzhment”: zb. nauk. pr.; LNTU. Vyp. 7(26). Ch.3. Luts'k, 2010. S. 357–368.

18. Romero Maria Jose. What lies beneath? A critical assessment of PPPs and their impact on sustainable development. [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <http://www.eurodad.org/files/pdf/1546450-what-lies-beneath-a-critical-assessment-of-ppps-and-their-impact-on-sustainable-development-1450105297.pdf>; Eurodad.p. 5.